

**UCHWAŁA NR XXX/237/2021
RADY POWIATU CHODZIESKIEGO**

z dnia 14 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
w Powiecie Chodzieskim na lata 2021-2030”**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.), art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573) Rada Powiatu Chodzieskiego uchwala, co następuje:

§ 1. W celu zmniejszenia izolacji osób niepełnosprawnych, zapewnienia dostępu do wszelkich form rehabilitacji i rozwoju poprzez stworzenie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, zatwierdza się „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim na lata 2021-2030”.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1 zawiera załącznik do uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE CHODZIESKIM
NA LATA 2021-2030**

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W CHODZIEŻY

Chodzież 2021

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Diagnoza problemu niepełnosprawności na terenie Powiatu Chodzieskiego	5
	1. Charakterystyka Powiatu Chodzieskiego	5
	2. Pojęcie Niepełnosprawności	6
	3. Dane statystyczne	8
III.	Cele programu	14
	1. Cel I. Pogłębianie świadomości społeczeństwa w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych	14
	2. Cel II. Likwidacja istniejących barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych	16
	3. Cel III. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	17
	4. Cel IV. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	18
	5. Cel V. Opieka wytchnieniowa oraz promowanie wolontariatu	20
IV.	Źródła finansowania, realizatorzy i partnerzy programu	22
V.	Monitoring Programu	23
VI.	Podsumowanie	24

I. WSTĘP

Osoby niepełnosprawne jak i osoby starsze oraz ich problemy w życiu codziennym są od lat w Polsce jednymi z ważniejszych kwestii społecznych. Prowadzenie właściwej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych wymusza na samorządach podejmowanie systematycznych działań wspólnie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Istotne znaczenie ma to, aby oprócz zaplanowanych działań związanych ze świadczeniami opiekuńczymi, rehabilitacyjnymi czy socjalnymi, równie ważne były działania mające na celu wyrównywanie szans i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, a także działania dotyczące zmiany społecznego odbioru osób niepełnosprawnych, eliminacji zjawiska dyskryminacji oraz przestrzegania ich praw.

Niniejszy program jest opracowaniem służącym realizacji lokalnej polityki społecznej. Zgodnie z art. 35a ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 573) zadaniem powiatu jest opracowanie i realizacja, zgodnego z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021 – 2030 stanowi uporządkowany zbiór celów tworzących system wspierania niepełnosprawnych mieszkańców powiatu. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym i stanowią ważny element polityki i pomocy społecznej realizowanej przez powiat. Są one skierowane na minimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz zaspakajanie potrzeb ludzi niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia społecznego i zawodowego.

Program został opracowany w oparciu o następujące regulacje prawne:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (tj. Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.)
2. Uchwałę Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 13.08.1997 r. Nr 50 poz. 475)
3. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 920, ze zm.)
4. Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 573)
5. Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm.)
6. Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych 1993 r.)
7. Dyrektywę Rady Unii Europejskiej z dnia 27 listopada 2000 r. w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla równego traktowania przy zatrudnianiu i wykonywaniu zawodu (2000/78/WE)
8. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Chodzieskiego na lata 2021-2030.

II. DIAGNOZA PROBLEMU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI NA TERENIE POWIATU CHODZIESKIEGO

1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU CHODZIESKIEGO

Powiat chodzieski położony jest w województwie wielkopolskim a utworzony został w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Chodzież. Powierzchnia powiatu wynosi 685 km². W powiecie chodzieskim zamieszkuje według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku 46.824 osób. W skład powiatu wchodzi **gminy miejskie, miejsko-wiejskie oraz wiejskie.**

Rysunek 1. Powiat Chodzieski

Gminy wchodzące w skład powiatu chodzieskiego z podziałem na powierzchnię i ludność:

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia		Ludność	
	w ha	w km ²	ogółem	na 1 km ²
POWIAT CHODZIESKI (5 gmin)				
GMINA MIEJSKA				
CHODZIEŻ	1277	13	18480	1447
GMINY WIEJSKIE				
BUDZYŃ	20909	209	8526	41
CHODZIEŻ	21294	213	6100	29
GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE				
MARGONIN	12313	123	6447	52
miasto	515	5	2983	579
obszar wiejski	11798	118	3464	29
SZAMOCIN	12713	127	7502	59
miasto	467	5	4192	898
obszar wiejski	12246	122	3310	27

*Dane: Główny Urząd Statystyczny; stan na dzień 31.12.2020 r.

2. POJĘCIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat poszukujemy w Polsce instrumentów, które pozwoliłyby osobom niepełnosprawnym być aktywnymi uczestnikami życia społecznego, pełnić różne role społeczne, adekwatne do ich potrzeb życiowych i wieku. Osiągnięcie powyższego celu wymaga konsekwentnych, wieloaspektowych działań przełamujących z jednej strony najrozmaitsze stereotypy, czyli zmianę mentalności społecznej; z drugiej tworzenie takich warunków osobom niepełnosprawnym, aby mogły się kształcić, pracować, rehabilitować. Aby to stało się możliwe należy tworzyć warunki, czyli dobrze rozpoznać potrzeby indywidualne i mieć świadomość, że każda osoba niepełnosprawna jest inna. Stąd konieczność podejmowania badań i stałego monitorowania sytuacji osób niepełnosprawnych. Ważnym elementem w rozwoju, adekwatnej do potrzeb osób niepełnosprawnych kompleksowej rehabilitacji: medycznej, społecznej i zawodowej, jest orzecznictwo, którego celem jest nie tylko diagnozowanie niepełnosprawności ale również wydawanie orzeczeń, które są podstawą przyznania i korzystania z całego systemu ulg i uprawnień przyznawanych na podstawie odrębnych przepisów. Generalnym sensem orzecznictwa jest równoczesne określenie niepełnosprawności i wskazania z jakich form rehabilitacji zawodowej i społecznej mogą korzystać osoby niepełnosprawne.

Zjawisko niepełnosprawności towarzyszy nam praktycznie od zawsze, ale pojęcie niepełnosprawności nie jest jednoznacznie definiowane ani w literaturze ani w aktach prawnych podejmujących tę tematykę. Niepełnosprawność to jak najbardziej ludzkie doświadczenie, które może dotknąć każdą rodzinę i potencjalnie nas wszystkich. Prawie przez cały XX wiek niepełnosprawność była utożsamiana z wadą ciała lub umysłu, kojarzono ją z ludźmi kalekami, przykutymi do wózków inwalidzkich, niewidomymi, niesłyszącymi, upośledzonymi umysłowo, dotkniętymi porażeniem mózgowym.

W naszym prawie krajowym do najważniejszych aktów prawnych dotyczących tematyki osób niepełnosprawnych należy zaliczyć Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych¹. W §1 wspomnianego aktu zdefiniowano osoby niepełnosprawne jako te, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych i które zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Wielu badaczy twierdzi, że do

¹Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 13.08.1997 r. Nr 50 poz. 475).

czasu uchwalenia konwencji był to najbardziej postępowy i całościowy dokument, mimo że nie był aktem prawnym, ale deklaracją polityczną zobowiązującą rząd do stosowania wielu reguł postępowania wobec osób niepełnosprawnych w dziedzinach pozostających w kompetencjach władz publicznych. Polityka wobec niepełnosprawności zyskała status prawnych zobowiązań państwa.

Na gruncie ustawodawstwa polskiego pojęcie niepełnosprawności znajduje swoje uregulowanie również w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 573). Zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

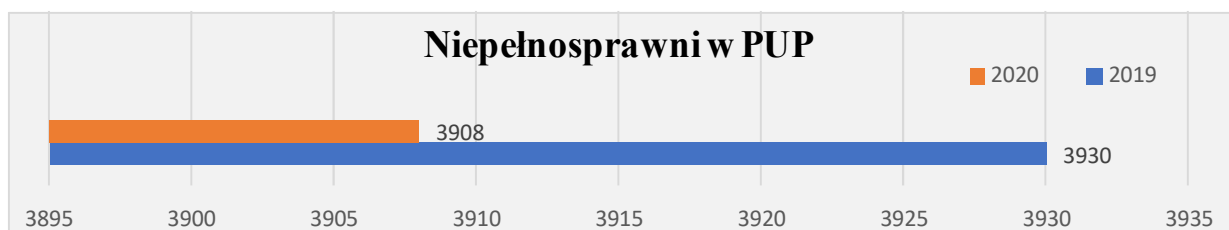
Według zacytowanej definicji o niepełnosprawności nie decyduje biologiczny (medyczny) stan naruszenia sprawności organizmu, niemający wpływu na zdolność do wypełniania ról społecznych, lecz naruszenie to skutkować musi ograniczeniem zdolności do pełnienia ról społecznej, w tym zawodowej. Niepełnosprawność w szczególności oznacza niezdolność do pracy. Ustawodawca określił niepełnosprawność jako stan fizyczny, psychiczny, umysłowy trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający bądź uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonania pracy zawodowej.

Ustawa o rehabilitacji w treści art. 1 reguluje status prawny osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

- a) zakwalifikowaniu przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności do jednego z trzech stopni niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany lub lekki;
- b) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszy Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 291, ze zm.);
- c) o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

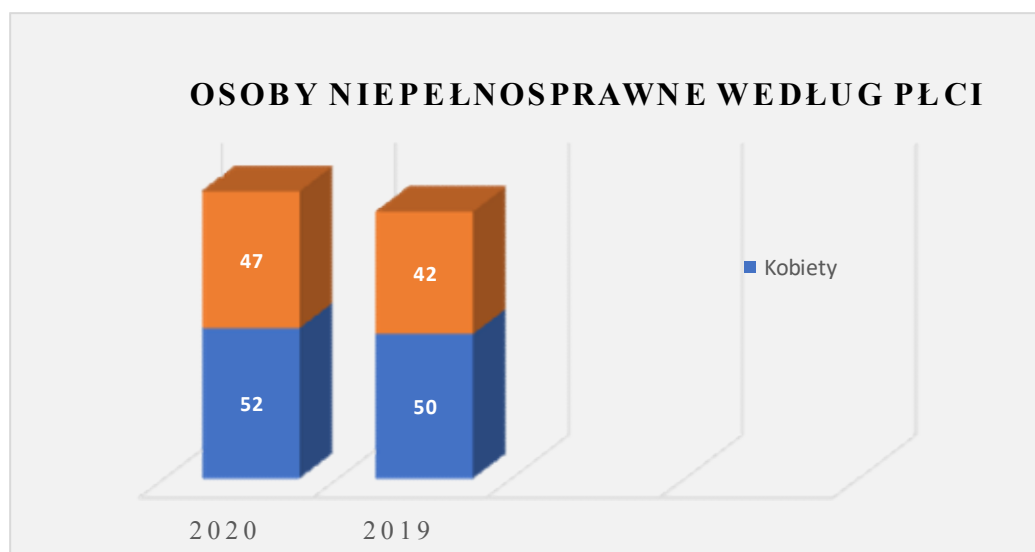
ANE STATYSTYCZNE – POWIATOWY URZĄD PRACY, ORZECZNICTWO POZARENTOWE

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia, czy też sytuacji na rynku pracy. Są grupą społeczną szczególnie zagrożoną bezrobociem. W województwie wielkopolskim liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w 2020 i 2019 roku kształtowała się następująco²:

Wykres nr 1. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowych Urzędach Pracy w województwie wielkopolskim w 2020 i 2019 roku, stan na 31.12.2020 r.

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chodzieży w okresie od 01.12.2020 – 31.12.2020 r. wynosiła 99 osób, w tym 52 kobiety. Pod koniec 2019 roku zarejestrowane były 92 osoby niepełnosprawne, z czego 50 osób stanowiły kobiety. Zarówno w 2020 jak i 2019 roku kobiety stanowiły ponad połowę ogólnej liczby bezrobotnych osób niepełnosprawnych. Dane te obrazuje poniższy wykres.

²Informacja dostępna na stronie: <https://poznan.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/praca-wynagrodzenie/bezrobocie-rejestrowane-w-województwie-wielkopolskim-w-2020-r-,6,4.html> (dostęp: 15.04.2021 r.).

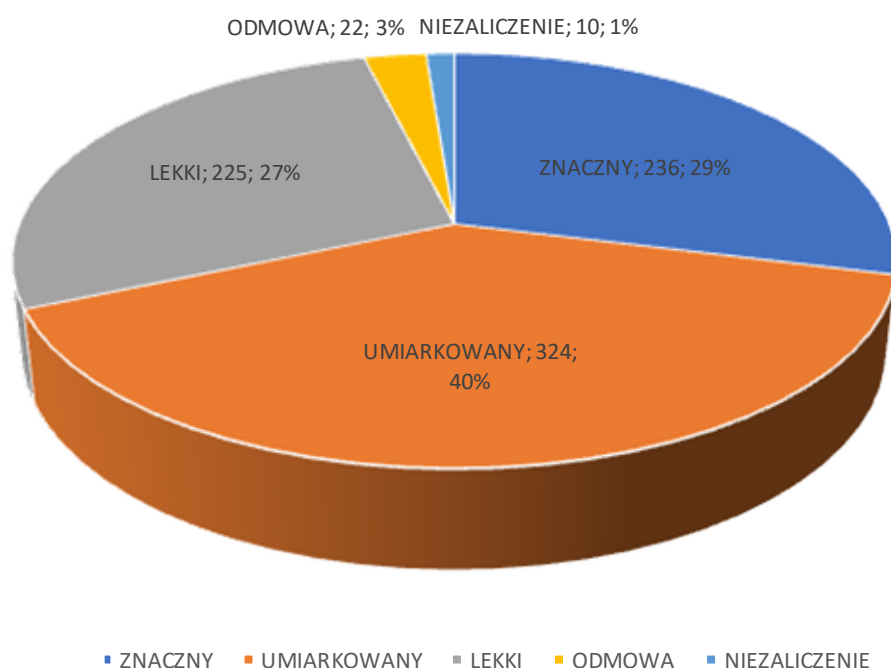
Wykres nr 2. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chodzieży w 2020 i 2019 roku według płci

W 2020 roku Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży wydał 817 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, w tym liczba orzeczeń wydanych dla kobiet wyniosła 396. Spośród wszystkich osób orzekanych w 2020 najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 61 lat i więcej.

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - osoby powyżej 16 roku życia

STOPNIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			ORZECZENIA O NIEZALICZENIU	ODMOWA USTALENIA STOPNIA	RAZEM
ZNACZNY	UMIARKOWANY	LEKKI			
236	324	225	10	22	817

Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 r. ż.

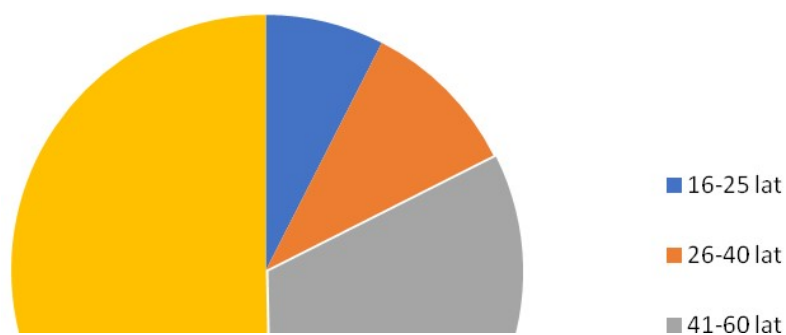

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży za rok 2020

Liczba wydanych orzeczeń w 2019 roku według wieku i płci - osoby powyżej 16 roku życia

WIEK				PŁEĆ	
16-25	26-40	41-60	61 i więcej	Kobiety	Mężczyźni
59	79	252	395	396	389

Liczba wydanych orzeczeń ze względu na wiek

Liczba wydanych orzeczeń ze względu na płeć

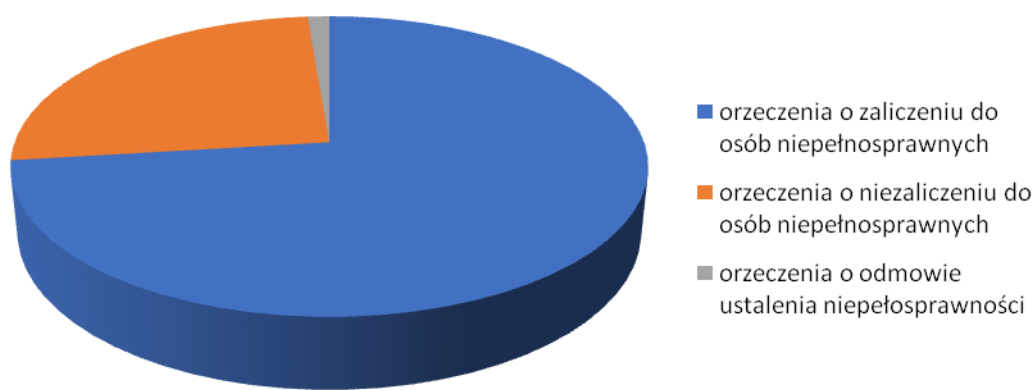

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży za rok 2020

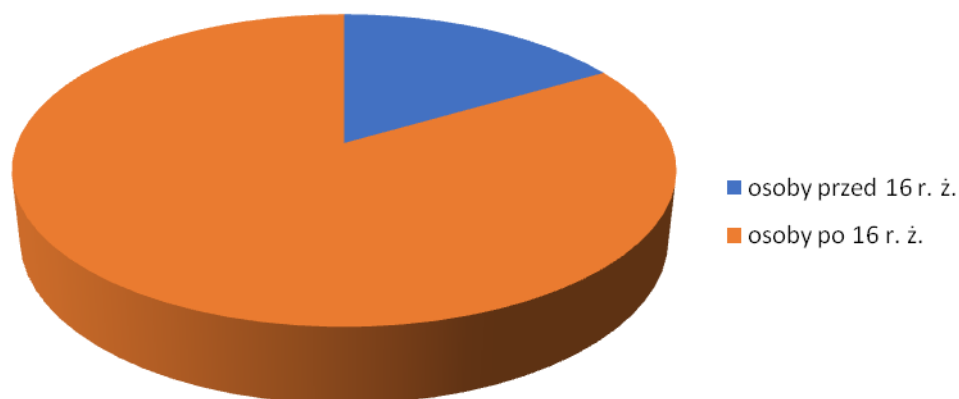
Liczba wydanych orzeczeń w 2020 roku dla osób przed 16 rokiem życia

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	114
2.	Orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	40
3.	Orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	2

Liczba wydanych orzeczeń dla osób przed 16 r. ż. w 2020 r.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w 2020 r.

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży za rok 2020

Dla porównania w 2019 roku liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wyniosła 902 z czego:

STOPNIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			ORZECZENIA O NIEZALICZENIU	ODMOWA USTALENIA STOPNIA	RAZEM
ZNACZNY	UMIARKOWANY	LEKKI			
249	310	275	38	30	902

a) według wieku:

- 16-25 lat – wydano 52 orzeczenia,
- 26-40 lat – wydano 82 orzeczenia,
- 41-60 lat – wydano 252 orzeczenia,
- 60 i więcej lat – wydano 448 orzeczeń

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wieku 60 i więcej lat. Kolejna według liczebności grupa to osoby w przedziale w wieku od 41-60 lat. Powyższe dane stanowią odzwierciedlenie na poniższym wykresie.

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży za rok 2019

b) według stopnia niepełnosprawności:

- znaczny stopień niepełnosprawności otrzymało 249 osób,
- umiarkowany stopień niepełnosprawności otrzymało 310 osób,
- lekki stopień niepełnosprawności otrzymało 275 osób

Źródło: Sprawozdanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży za rok 2019

Współczesny świat podlega nieustannym zmianom, które wymagają również nowego spojrzenia na relacje między ludźmi. Obecne niełatwe czasy stawiają wobec nas coraz więcej wyzwań, związanych zarówno ze starymi, jak i z nowymi problemami z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. Społeczeństwa nie nadążają za tempem owych zmian, często przegrywają w pogoni za nowoczesnością, z trudem przyswajając natłok nowej wiedzy i kształtując nową świadomość. Złudzenie ciągłego postępu zostało okupione zderzeniem z realnością narastających nierówności społecznych, które pogłębiają poczucie niepewności i uruchamiają procesy wykluczenia społecznego. Wykluczenie to nie dotyczy wszystkich w takim samym stopniu, ale kategorii osób nim zagrożonych jest coraz więcej. Jedną z tych grup są osoby z niepełnosprawnością. Stąd przeciwdziałanie wykluczeniu urasta do rangi jednego z najważniejszych wyzwań społecznych obecnych czasów i jednym z głównych założeń i celów naszego programu.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Wzmocnienie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w lokalnym życiu społecznym poprzez wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Istotą Programu jest określenie zadań Powiatu Chodzieskiego w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych zmierzających do pełnego indywidualnego rozwoju i zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach i na każdym etapie życia, gwarantujących pełne uczestnictwo tych osób w życiu społecznym.

Realizacja Programu będzie możliwa dzięki tworzeniu warunków zapewniającym osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym, korzystanie z dóbr kultury, nauki oraz sportu i rekreacji. Realizacji tego celu mają służyć planowane działania na rzecz poprawy warunków funkcjonowania w życiu społecznym, w tym objęcie pomocą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele szczegółowe:

1. Pogłębianie świadomości społeczeństwa w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych

Ograniczenia sprawności kojarzone są jako odchylenia od normalności, a kontakty z osobami niepełnosprawnymi często budzą niepokój. Problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tyle w niepełnosprawności, co w sposobie ich postrzegania przez osoby sprawne. Przeciętny Polak postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat niskich świadczeń rentowych, bezradności i szeregu ograniczeń. Takie postrzeganie niepełnosprawnych doprowadza do ich marginalizacji. Zmiana społecznego sposobu myślenia, postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych możliwa jest poprzez prowadzenie kampanii społecznych, przedsięwzięć integracyjnych i promocji osiągnięć tych osób w różnych dziedzinach życia.

Z powodu różnych ograniczeń osoby niepełnosprawne często nie mają możliwości samodzielnego dotarcia do źródeł informacji w celu uzyskania odpowiedniej pomocy. Szczególnie pożądanymi informacjami w środowisku osób niepełnosprawnych są wskazówki,

jak starać się o refundacje, dofinansowania, jak i gdzie uzyskać pomoc instytucji pomocy społecznej. Wyraźnie widać również zapotrzebowanie na podnoszenie świadomości w zakresie praw osób niepełnosprawnych.

Jedną z najważniejszych dziedzin w społecznej integracji osób niepełnosprawnych odgrywa edukacja. Wiele dzieci wciąż jest wykluczonych z powszechnego szkolnictwa, głównie z powodu ograniczonej mobilności, niepełnosprawności sensorycznej czy trudności w komunikowaniu się i uczeniu. Ważne jest włączenie dziecka z niepełnosprawnością w powszechny nurt edukacji. Dzieci niepełnosprawne, które uczą się w szkołach ze swoimi rówieśnikami, w większym stopniu rozwijają swoje społeczne i zawodowe umiejętności, potrzebne w codziennym życiu i na rynku pracy.

Aby skutecznie wspierać niepełnosprawnych należy dostarczyć im odpowiednią wiedzę na temat ich praw i uprawnień. Wiedza ta jest również potrzebna członkom rodzin oraz całemu społeczeństwu. Istotną sprawą jest również edukacja osób zawodowo zajmujących się pracą z osobami niepełnosprawnymi i realizujących zadania na rzecz tej grupy obywateli, a więc pracowników urzędów administracji samorządowej, pomocy społecznej, urzędu pracy i służby zdrowia.

Zadania

- Prowadzenie spotkań, pogadek w zakresie kształtowania właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych na każdym szczeblu edukacji.
- Organizowanie szkoleń i prowadzenie spotkań, pogadek informacyjnych dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- Inicjowanie współpracy z młodzieżą i osobami chętnymi do pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom na zasadzie wolontariatu.
- Inicjowanie i promowanie twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych.
- Inicjowanie i wspieranie organizacji spotkań i imprez o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym i turystycznym, poprzez dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
- Propagowanie tworzenia klas integracyjnych we wszystkich typach szkół.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspierania edukacji społecznej i obywatelskiej dotyczącej rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz promowanie nowych rozwiązań na rzecz osób niepełnosprawnych.

- Udostępnianie informacji na temat praw osób niepełnosprawnych, działań podejmowanych przez poszczególne gminy i powiat w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.
- Uaktualnianie i udostępnianie baz danych organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych, zakładów pracy chronionej, szkolnictwa specjalnego i integracyjnego.
- Podejmowanie działań mających na celu podniesienie jakości obsługi osób niepełnosprawnych, w szczególności w urzędach administracji samorządowej, pomocy społecznej, urzędzie pracy i placówkach służby zdrowia.

2. Likwidacja istniejących barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

Jednym z podstawowych problemów uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu lokalnej społeczności są bariery architektoniczne, urbanistyczne, czy komunikacyjne istniejące w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, w budynkach użyteczności publicznej, a także bariery transportowe wynikające z niedostatecznego dostosowania infrastruktury komunikacyjnej.

Niepełnosprawni bardzo często ze względu na ograniczenia sprawnościowe nie mają możliwości swobodnego korzystania z mieszkania i urządzeń sanitarnych. Napotykają na bariery, którymi najczęściej są: progi, schody, śliskie podłogi, brak podjazdów, wanny w łazienkach itp. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych podnosi poziom ich samodzielności i niezależności w życiu codziennym.

Ze względu na ograniczenia zdrowotne osób, znaczne oddalenie wielu miejscowości od aglomeracji miejskich oraz brak możliwości zapewnienia dowozu osobom niepełnosprawnym przez rodzinę osoby niepełnosprawne borykają się z zagrażającym im wykluczeniem społecznym. Likwidacja barier transportowych przyczyni się do łagodzenia skutków niepełnosprawności oraz poprawę warunków życia osób niepełnosprawnych. Usuwanie tych barier nieodłącznie kojarzy się z wyrównywaniem szans osób niepełnosprawnych.

Zadania

- Wspieranie w środowisku lokalnym działań mających na celu usuwanie barier funkcjonalnych: urbanistycznych, architektonicznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się, dotyczących życia osób niepełnosprawnych.

- Likwidacja barier funkcjonalnych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
- Likwidacja barier funkcjonalnych w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu chodzieskiego.
- Organizowanie transportu przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Zakup środków transportu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek organizacyjnych powiatu, gmin, organizacji pozarządowych.
- Rozbudowa i przystosowywanie obiektów służących rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
- Wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek opiekujących się osobami niepełnosprawnymi.

3. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych jest zespołem działań w szczególności leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym udziale tych osób, optymalnego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna jest realizowana przede wszystkim poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie społecznej aktywności niepełnosprawnych, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. Do podstawowych form wspomagających ten proces zalicza się uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej i turnusach rehabilitacyjnych.

Bardzo istotnym elementem procesu rehabilitacji jest szybkie i adekwatne do potrzeb zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Osoby wymagające powyższego zaopatrzenia winny mieć zapewniony do niego swobodny dostęp w oparciu o środki z Narodowego Funduszu Zdrowia i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne napotykają również na bariery w komunikowaniu się z otoczeniem, co często powoduje izolację społeczną. Dofinansowanie zakupu komputerów, łącza do Internetu, itp., zapobiega takiej sytuacji i podnosi komfort życia osób niepełnosprawnych.

Promowanie aktywności fizycznej i prowadzenia zdrowego stylu życia ma ogromny wpływ na funkcjonowanie w życiu codziennym. Uświadamianie, iż regularne zajęcia rehabilitacyjne dają szansę na zmniejszenie indywidualnych barier w poruszaniu się.

Zadania

- Udzielanie dofinansowania do zakupu środków pomocniczych, przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego.
- Udzielanie dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych.
- Prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i pozyskiwanie środków na zakup dodatkowego sprzętu.
- Udzielanie dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
- Usługi rehabilitacyjne.

4. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne na rynku pracy nadal mają bardzo trudną sytuację. Jest ona wynikiem niskiego poziomu aktywności zawodowej oraz bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych. Skuteczność dotychczas stosowanych metod do podjęcia pracy przez osoby niepełnosprawne jest stereotypem. Dlatego ważne jest, by zaproponować tym osobom działania pozwalające na podniesienie ich kwalifikacji, a tym samym poprawę ich funkcjonowania na otwartym rynku pracy.

Osoby niepełnosprawne nie stanowią jednolitej grupy wymagającej takiej samej pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia, co powoduje, że należy wychodzić naprzeciw ich indywidualnym potrzebom i oczekiwaniom tak, aby ta grupa mogła otrzymać odpowiednią pracę, która umożliwi im pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Osobom niepełnosprawnym trudniej jest przełamywać bariery pojawiające się podczas poszukiwania pracy, dlatego ważnym elementem działań mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych jest poradnictwo zawodowe. Osoby bezrobotne i poszukujące pracy z orzeczoną stopniem niepełnosprawności mające problemy z wejściem lub powrotem na rynek pracy mają zapewnioną na bieżąco możliwość korzystania z usług poradnictwa zawodowego.

Bezrobocie osób niepełnosprawnych wcale nie oznacza braku zdolności i kompetencji. Najczęściej jest tak, iż pracodawcy lub potencjalni pracodawcy zwykli bardziej zwracać

uwagę na niepełnosprawność, niż na wykształcenie i zdolności danej osoby. W efekcie takich postaw możliwości uzyskania zatrudnienia przez niepełnosprawnych są ograniczone.

Często osoby niepełnosprawne nie posiadają umiejętności efektywnego poszukiwania pracy, zwłaszcza zaprezentowania potencjalnemu pracodawcy własnej oferty. W zdobyciu takich umiejętności posłużyć mogą szkolenia i treningi prowadzone przez doradców zawodowych.

Osoby niepełnosprawne mają często trudności z wyborem odpowiedniego zawodu. Poradnictwo zawodowe może pomóc w ocenie zawodowej zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej oraz w wyborze zawodu. Takie poradnictwo powinno nastąpić już w szkole podstawowej. Uczniowie powinni otrzymać pełną informację o możliwościach dalszego kształcenia i mieć możliwość korzystania z usług doradczych.

Wielu spośród niepełnosprawnych nie posiada zawodu bądź niepełnosprawność uniemożliwia wykonywanie posiadanego zawodu. Takie osoby muszą mieć możliwość przekwalifikowania się lub doskonalenia zawodowego.

Zadania

- Organizacja szkoleń oraz kursów umożliwiająca osobie niepełnosprawnej odpowiednie przygotowanie do poszukiwania pracy oraz w istotny sposób zwiększyć szanse uzyskania zatrudnienia.
- Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych: udzielanie porad indywidualnych oraz grupowych przez doradców zawodowych.
- Wspieranie instytucji i organizacji realizujących szkolenia na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
- Informowanie osób niepełnosprawnych, pracodawców o prawach i ulgach wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- Wspieranie podejmowania przez osoby niepełnosprawne samodzielnej działalności gospodarczej.
- Pomoc finansowa dla pracodawców na tworzenie i wyposażenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Pomoc osobom niepełnosprawnym w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez refundację kosztów opieki nad osobą zależną będzie istotnym czynnikiem działań na rzecz zwiększenia przedsiębiorczości tej grupy osób.
- Organizowanie staży dla osób niepełnosprawnych,

- Prowadzenie rehabilitacji zawodowej przez Warsztaty Terapii Zajęciowej i zwiększenie liczby uczestników Warsztatów oraz przygotowanie ich uczestników do podjęcia pracy zawodowej.
- Monitorowanie rynku pracy osób niepełnosprawnych pod kątem zapotrzebowania na pracę, poprzez analizę lokalnego rynku pracy, monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych.

5. Opieka wytchnieniowa oraz promowanie wolontariatu

W Polsce wsparcie wytchnieniowe wciąż jest swoistą innowacją, którą zaczynają wdrażać poszczególne samorządy bądź organizacje. W tym temacie zaczynamy stawiać pierwsze kroki. Gdy mówimy o tym rodzaju wsparcia, zwykle chodzi o dwa rodzaje opieki:

- **Opieka na parę godzin w ciągu dnia.** Jej celem jest wyręczenie opiekuna, który w tym czasie może choćby pójść do sklepu lub przychodni, załatwić jakieś sprawy w urzędzie albo po prostu odpocząć.
- **Opieka na długi czas, np. na tydzień.** Takie rozwiązanie funkcjonuje w niektórych krajach jako urlop wytchnieniowy – bywa zbawienny, gdy np. opiekun wymaga hospitalizacji, powinien pojechać na turnus rehabilitacyjny albo potrzeby mu jest krótki wyjazd wypoczynkowy, by zregenerować siły.

Regeneracja sił jest opiekunom bardzo potrzebna. Sprawowanie długoterminowej opieki bywa bardzo obciążająca dla zdrowia fizycznego i psychicznego. Stres, wysiłek i wyrzeczenia – zwłaszcza gdy opiekun nie ma wsparcia ze strony rodziny – mogą prowadzić do poważnych dolegliwości i zaburzeń, utrudniających dalszą opiekę i codzienne funkcjonowanie.

Korzyści wynikające z dostępności usług opieki wytchnieniowej:

- Zapobiega wypaleniu opiekunów i osób zależnych,
- Odciaż instytucje wspierające – w dużej mierze może być świadczona w formule środowiskowej,
- Umożliwia osobom zależnym funkcjonowanie w środowisku lokalnym,
- Zwiększanie poczucia bezpieczeństwa – „Nie jestem sama ze swoimi problemami i mam kogoś kto wspiera mnie w moich obowiązkach dotyczących opieki”,

- Pozytywny wpływ na stan zdrowia – „mam więcej czasu, by zadbać o swoje zdrowie”,
- Nowe perspektywy zawodowe – „mam szansę wrócić do pracy”,
- Lepsze relacje wewnątrz rodziny – „mam więcej czasu dla swojego partnera i dzieci”.

Warto promować i wspierać tego typu rozwiązania angażując również prywatnych przedsiębiorców. Wsparcie wytnieniowe powinno się stać rozwiązaniem powszechnie dostępnym, tak by wszyscy opiekunowie mogli liczyć na krótszy lub dłuższy – zależnie od potrzeb – urlop od sprawowania opieki.

Bardzo ważną kwestią jest również rozwój i promocja wolontariatu w powiecie chodzieskim wpływająca na budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Wolontariat jest doceniany i wzbudza zaufanie społeczne. Szeroko rozumiana promocja wolontariatu stwarza klimat do wielu działań społecznych skierowany do wszystkich mieszkańców.

Zadania:

- Organizacja spotkań, konferencji lokalnych poświęconych wolontariatowi – w różnych ośrodkach i zakresach tematycznych,
- Organizacja konkursów promujących sylwetki wolontariuszy,
- Organizacja kampanii społecznej promującej wolontariat,
- Organizacja spotkań nt. wolontariatu z dziećmi i młodzieżą (przedszkola, szkoły),
- Rozpowszechnianie tematyki wolontariatu w szkołach, instytucjach, organizacjach.

IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

1. Źródła finansowania

Źródłami finansowania zaplanowanych działań w realizacji Programu będą środki finansowe pochodzące z:

- budżetu Powiatu Chodzieskiego
- budżetu gmin
- Funduszu Pracy
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- funduszy unijnych i innych programów.

2. Realizatorzy programu na terenie powiatu chodzieskiego

- 1) Rada i Zarząd Powiatu Chodzieskiego,
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży,
- 3) Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chodzieży,
- 4) Powiatowy Urząd Pracy w Chodzieży,
- 5) Samorządy Gminne.

3. Partnerzy w realizacji niezbędnych zadaniami

- 1) Ośrodki Pomocy z terenu Powiatu Chodzieskiego
- 2) Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie chodzieskim:
 - Obywatelska Fundacja na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy
 - Stowarzyszenie Chodzieskich Amazonek „Różowa Wstążeczka”
 - Stowarzyszenie Osób po Endoprotezoplastyce biodra „BIODERKO”
 - Polskie Stowarzyszenie WIDOKI
 - Stowarzyszenie Krok do Przodu
 - Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
 - Polskie Stowarzyszenie Diabetyków
 - Stowarzyszenie „VITA” w Chodzieży
 - Fundacja „Szewczykowe Marzenia” przy Niepublicznym Przedszkolu Nr 2 im. Szewczyka Dratewki
 - Fundacja „Ukryte Marzenia”

- 3) Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Budzynie
- 4) Ośrodki Kultury i Sportu
- 5) Szkoły i Przedszkola z terenu Powiatu Chodzieskiego

V. MONITORING

Zgodnie z art. 44b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 573) do zakresu działania powiatowych rad należy:

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji programu,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Program ma charakter otwarty, wskazuje główne kierunki realizacji poszczególnych celów. Prace nad realizacją celów powinny być prowadzone w sposób ciągły i monitorowane. Monitoring programu jest konieczny z uwagi na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie dało się wcześniej zaplanować i przewidzieć przy sporządzaniu programu. Realizatorem sprawującym bezpośredni nadzór nad realizacją działań będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży. Monitoring Programu przeprowadzony zostanie raz w roku i będzie miał na celu zgromadzenie informacji od poszczególnych realizatorów i partnerów o podjętych działaniach w ramach programu. Następnie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży sporządzi sprawozdanie i przedłoży do zaopiniowania Powiatowej Społecznej Radzie do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Chodzieży. Roczne sprawozdanie wraz z opinią Powiatowej Społecznej Rady z realizacji Programu będzie składane do Rady Powiatu Chodzieskiego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

VI. PODSUMOWANIE

Realizacja Powiatowego Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych przewidziana jest na okres dziesięciu lat. Program ten wymaga współpracy wielu partnerów społecznych w tym samorządu powiatowego i samorządów gminnych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, instytucji oświaty i kultury, jednostek służby zdrowia, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, podmiotów zajmujących się aktywizacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych i ich rehabilitacją.

Program przedstawia kierunki możliwych działań w celu zapewnienia pełnej integracji i możliwości wszechstronnego rozwoju osób niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim przy udziale wyżej wymienionych instytucji i organizacji poprzez realizację zadań rehabilitacji społecznej, zawodowej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Ponadto realizacja programu wymagać będzie uruchomienia nowych mechanizmów, które będą starały się zapewnić osobom niepełnosprawnym ich bezpieczeństwo, samodzielność, a także przyczynią się do rozwoju ich własnej egzystencji.

Program ma charakter otwarty i w miarę potrzeb będzie systematycznie aktualizowany.

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Chodzieskim na lata 2021-2030”

Na podstawie art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Zadania te realizowane są przy współpracy z instytucjami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób.

W celu realizacji tych zadań, które umożliwią osobom niepełnosprawnym szersze uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym, opracowano program wsparcia, którego adresatami są osoby niepełnosprawne i ich rodziny oraz instytucje i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Program został przedłożony zgodnie z art. 44b, ust. 2, pkt 2 przedmiotowej ustawy, Powiatowej Społecznej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych w celu zaopiniowania pod kątem jego skutków dla osób niepełnosprawnych. Projekt został oceniony pozytywnie.

Powyższa uchwała nie rodzi skutków finansowych dla Powiatu.